

Oponetský posudek na práci Bc. A. Prokové „Vytvoření rámce indikátorů pro Zprávu o udržitelnosti Univerzity Karlovy“

Diplomová práce „Vytvoření rámce indikátorů pro Zprávu o udržitelnosti Univerzity Karlovy“ se zabývá předpoklady výběru indikátorů s ohledem na možné začlenění konceptu udržitelného rozvoje do provozu Univerzity Karlovy. Hlavní důraz je kladen na možnosti budoucího reálného vytvoření „Zprávy o udržitelnosti Univerzity Karlovy“. Práce se skládá z části teoretické a empirické.

Práce s literaturou i formální stránka splňují parametry diplomové práce. Výzkumné otázky jsou dobře položeny. Rešeršní část je značně obsáhlá, nicméně dle mého názoru proporčně nevyvážená. Všeobecná část o udržitelném rozvoji pokrývá strany 17-62. Za ní však následuje další obecná část „Role univerzit a udržitelný rozvoj“ na stranách 62-85. Celkově je tak v předkládané diplomové práci s jednoznačně aplikačním zaměřením 68 stran obecného teoretického vstupu. Velmi zdařilá je kapitola 2.2.3.3. Bariéry, kde autorka zběžně rozebírá problémy, se kterými se začlenění konceptu udržitelného rozvoje do provozu univerzit potýká. Bohužel tato nanejvýš relevantní tematika zabírá pouze necelé 4 strany (s. 86-89). V následující kapitole 2.2.3.4. Motivace (s. 90-92) jsem očekával teoretický rozbor možných faktorů, které mohou pozitivně ovlivnit postoje vedoucích pracovníků univerzit vůči zavádění konceptu udržitelného rozvoje do reálného provozu. Místo toho jsem se však dozvěděl, že nositelé změn či propagátoři udržitelnosti na univerzitě musí v první fázi získat důvěru ostatních a být v rámci univerzitní komunity vnímáni převážně jako důvěryhodní. Poté je třeba získat na svou stranu „opinion leadery“ a přes ně oslovit i tzv. „early adopters“. Dále cituji „...změny mohou způsobit i malé skupiny „oddaných myšlenek“ (s. 90). Při výrazech jako „zaangažovat kritickou masu lidí“, „vizionářští vůdci“ či „...doporučuje se začít od malých skupin, které v případě úspěchu mohou být hybnou silou napříč celou univerzitou...“ mi skutečně běhal mráz po zádech. Je otázkou, zda by aplikace této tvrdě manipulativní strategie v praxi přispěla k odstraňování bariér, se kterými se začlenění konceptu udržitelného rozvoje do provozu univerzit potýká. Neodpustím si zde položit širší otázku etiky při prosazování myšlenky udržitelného rozvoje.

Empirická část je sestavena z výsledků seminárních prací studentky, které zpracovávala v průběhu studia oboru sociální a kulturní ekologie. Považuji to za legitimní způsob práce vzhledem k tomu, že všechny dílčí studie směřují k hlavnímu jádru diplomního projektu. Celkově lze metodický postup charakterizovat jako případovou studii vybraných indikátorů udržitelného rozvoje na Univerzitě Karlově. Horší už je fakt, že ačkoliv se v práci často hovoří o 633 indikátorech z 18 sad, není seznam těchto konkrétních indikátorů nikde uveden, a to ani v příloze číslo 1, jejíž název zní „Indikátory z 18 sad pokryté v oficiálních dokumentech UK“. Za přínosný naopak považuji návrh možných stakeholderů Univerzity Karlovy (s. 138) a graf č. 52 Roční spotřeba energie areálu Jinonice podle konečných energetických služeb (s. 143).

Co se týká konkrétních výsledků této aplikačně zaměřené diplomové práce, pohybují se překvapivě na teoretické úrovni. Jedna ze dvou výzkumných otázek autorky zněla:

„Jakým způsobem vybírat indikátory udržitelnosti, aby byly teoreticky podložené a relevantní ke sledování z hlediska provozu univerzity?“

a autorka na ně v závěru (s. 153-156) odpovídá tímto způsobem:

K teoreticky odůvodněnému výběru vhodných sad indikátorů je tedy podle výsledků této práce zapotřebí čtyř prvků:

- 1) ujasnění si konkrétně použitého konceptu udržitelného rozvoje*
- 2) ujasnění si rolí, jež daná univerzita hraje ve společnosti*
- 3) na základě toho ujasnění si modelu či vize udržitelné univerzity a strategií k ní*
- 4) výběr rámce indikátorů, jenž odpovídá zvolenému konceptu a splňuje další kritéria vybraná buď na základě vědeckého konsensu či konsensu konkrétní skupiny stakeholderů podílející se na tvorbě zprávy o udržitelnosti*

Text práce celkově zabírá 156 stran, a proto na mě uvedená zjištění působí poměrně vágně a nekonkrétně. Dále je v závěru uveden teoretický popis mechanismu: „...*Jedním z klíčových bodů intervence do systému za účelem zvýšení jeho efektivity je podle Meadowsové (Lidgren et al., s. 799) změna struktury informačních toků. Ta může nastat např. přidáním nového toku... Oba procesy mohou nastat právě v procesu přípravy a užití zpráv o udržitelnosti a to je vlastně základní funkcí těchto zpráv v procesu řízené změny v rámci univerzity.*“. To mi nahrává na první otázku pro obhajobu:

1) Autorka na straně 153 velice správně poukazuje na to, že „...*je možné se zamyslet například strukturovaněji nad tím, proč by představitelé univerzit měli zvažovat začlenění konceptu udržitelnosti do vizí či modelů této instituce?*“

Na základě vlastní, téměř pětileté praxe z managementu FHS UK se domnívám, že např. výroční zprávy fakult či univerzit zkrátka nikdo nečte (snad vyjma údajů o hospodaření). Pracovníci vrcholného managementu Univerzity Karlovy jsou pracovně vytíženi řešením klíčových rozhodnutí a problémů. Moje otázka zní:

Jak zajistit to, aby pracovníci vrcholného managementu UK (tj. rektorátu UK) měli čas a zájem na prostudování nově přidaného informačního toku – zde plánované „Zprávy o udržitelnosti Univerzity Karlovy?“

2) Dále navrhuji otázku, zda a jak může souviset aplikace výše popsaných manipulativních strategií při zavádění konceptu udržitelného rozvoje do provozu institucí s existencí bariér, jejich odstraňováním, upevňováním atd.?

Celkově doporučuji práci k obhajobě a navrhuji bodové ohodnocení v rozpětí 12-16 bodů v závislosti na kvalitě obhajoby.

V Praze dne 11.10. 2009

Radek Trnka